

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECEC

Ž nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Narod junakov

Irski, »smaragdni otok« v Atlantskem oceanu, je večini Evropejcev še kolikor toliko neznana dežela. In vendar je po čustvovanju svojega prebivalstva tolikim narodom blizu. Za vse male narode je Irski pravi vzor junaške borbe proti tujcu. Posebno blizu pa je Irski katoličanom, saj je katoličanstvo za Irsko za irsko zgodovino tako bistveno, kakor menda za noben drug narod na svetu.

Iz Irke je izšlo mnogo svetnikov in vnetih misijonarjev. Saj se ima tako velik narod, kakor je nemški, za svoje krščanstvo v največji meri zahvaliti malemu irskemu narodu. Prav za prav so Irski prvi misijonarji srednje Evrope po končnem propadu rimskega imperija. Katoliška vera je prišla v šestem, sedmem in osmem stoletju iz Irke v Nemčijo. Naj omenjamo tu sv. Albuina, ki je spreobrnil Turinško, sv. Erharda, ki je širil krščanstvo v Alzaciji, sv. Fridolina, ki je misijonaril na Badenskem, sv. Kiliana in tovariše, ki so propovedovali sveto vero na Frankovskem, sv. Virgilija, ki je širil katoličanstvo na Solnograškem in je zanesel krščanstvo tudi med Slovence, kolikor so bili pod vplivom Solnograda. Dalje je misijonaril sv. Virgilij tudi na Bavarskem. Predvsem pa moramo navesti sv. Bonifacija, ki je s svojimi irskimi menihi oznanjal krščanstvo kot apostol Nemčije. V Regensburgu, v Kosnici, na Dunaju in drugje še danes stoji samostani, ki segajo s tradicijo prav do irskih Kristusovih odposlancev.

Anglija si je v zgodovini stavila za cilj, ki ga je dostikrat odkrito priznavala, namreč, da iztrebi Irce. Tega ni dosegla, kar je pripisati le nepremagljivemu zaupanju irskega naroda v Boga in njegovi globoki pobožnosti. Dobesedno je bilo resnično, kar je pred 40 leti dejala odlična Irka lady Carrigan tedaj vsemogotnemu ministrskemu predsedniku Gladstone-u pred svo dvorno družbo: »Vi Angličje ste kakor stena med mojim ubogim domačim otokom in solncem. Nobenega žarka ne spuštite na ponižane in obrekovane Irce, ki ste jih stoletja tepili in trpinčili z ognjem in mečem.«

Anglija pa ni preganjala štiristo let samo katoliške vere na Irskem, temveč tudi materinsko irskega naroda, galščino. Toda tudi to se je Angliji ponesrečilo. Leta 1829 je morala Anglija razveljaviti najbolj sovražno protikatoliške zakone, kar je zaslugi plemenitega Danijel O'Connella, »osvoboditelja Irke«, za kar se je boril nad 30 let v parlamentu. Tedaj je štela Irski 6 milijonov 600 tisoč prebivalcev, od teh jih je znalo svoj stari jezik še kakor tri petine, ki so se ga trdno držali. Šele ko je Anglija prenehala biti neizprosna sovražnica Irstva, so prišli Irski vedno bolj in bolj učiti se angleščine in pri tem pozabljali galščino. Prišlo je tako daleč, da je znalo v začetku 20. stoletja komaj še kakšnih 150 tisoč ljudi galščino in še ti bi povsem izginili v nekaj letih, če ne bi nastala v letih 1892—1898 »Galska zvezica«, ki je prišla pridobivati si pristašev. Pazljiv potnik, ki je kdaj potoval po Irski, je mogel opaziti tudi, kako vneto dela ta zvezica. Mogel pa je opaziti tudi, da so pri prireditvah, kjer so ljudje tekmovali v znanju galskega jezika, nastopali pretežno zelo stari možje in žene, ki so pripovedovali stare narodne galske povesti, pravljice in recitirali s svojimi brezzobnimi ustmi galske pesmi, irska mladina pa jih je navdušeno pozdravljala. V njihovi mladosti niso smeli še v nobeni irski šoli poučevati galščine.

Po ustanovitvi irske svobodne države se je stvar bistveno izpremenila. Med tremi milijoni prebivalcev te države (ostanek pripada angleškemu Ulstru) je danes že več kot 500.000 ljudi, ki po zaslugi šolskega pouka razumejo in govorijo galski. Žal so Angličje uničili mnogo krasnih galskih knjig ranega in poznega srednjega veka, ki so jih bili napisali pridni menihi. To sramotno uničevanje visokih vrednot bo najbolj obžaloval tisti, ki je kdaj videl neprecenljivo knjigo iz Kellsa. Neki benediktinec samostana v Kellsu v grofiji Meath je to krasno delo napisal okoli 750. leta. Ko so Angličje uničili samostan, je protestantovski duhovnik Usher zaplenil to knjigo in jo zapustil protestantovski univerzi v Dublinu (Trinity College), ki je bila ustanovljena leta 1591. samo zato, da bi pomagala »izpreobrniti Irce. Ta univerza razkazuje to knjigo še sedaj kot najdragocenejši kos svoje velikanke knjižnice.

»Galska zvezica«, ki je bila sicer nepolitična, je po svetovni vojni rešila važno politično vprašanje, namreč združenje irskega naroda in ustvaritev irske svobodne države. Irski so duševno zelo živahni in ni dvoma, da bo v nekaj letih vsikila nova galska literatura. Že sedaj priobčujejo mnogi časopisi poleg angleškega besedila tudi velike kolone v galski abecedi, ki ni prav lahko čitljiva.

Irsko gostoljubje je bilo vedno dobro znano. Povsod te objame toplota katoliškega življenja. V irski svobodni državi je samo 250 tisoč protestantov, ki pa se ugodno počutijo, ker ni proti njim nobene sovražnosti in jim daje država za njihove namene tudi bogate denarne podpore. Povsem drugače pa žive katoličani v Ulstru, severno-irski angleški provinci z glavnim mestom Belfastom. V Ulstru so protestanti stoletja pospeševali škotsko angleško doseganje in imajo sedaj odločujočo moč. Katoličani Ulstra bodo morali še dolgo čakati na prijazno postopanje z njimi. Še decembra 1931 se je Ulster branil dati katoličanom najmanjšo podporo za njihove šole. V parlamentu v Belfastu je katoliški poslanec senator Campbell dokazal, da je 606 protestantovskih šol v Ulstru dobilo od leta 1923 dalje skupno nad 135 milijonov dinarjev podpore, 700 katoliških šol pa je dobilo skupno v istem času samo približno 2 milijona dinarjev. Minister, viscount Charlemont, pa je brez sramu odgovoril, da se katoličanom Ulstra še vedno

Nevarnost državljanske vojske v Nemčiji

Berlin, 24. jun. Položaj po konferenci ministrskih predsednikov nemških dežel pri notranjem ministru von Gaylu je še bolj napet kakor poprej. Konferenca je končala s popolnim neuspehom. Notranji minister je silno vznejevoljen predsednike južno-nemških dežel s svojo izjavo, da bo osrednja vlada na vsak način nadaljevala svojo politiko napram deželam v smeri, ki je zahtevana s preklicem prepovedi nošnje uniform. S to naredbo je berlinska vlada hudo posegla v avtonomijo dežel, ki so imele doslej v policijskih zadevah popolnoma prostoro. Nekatere južno-nemške dežele, kakor Bavarska in Badenska, so kljub novi naredbi berlinske vlade podaljšale prepoved nošnje uniform. Minister Gayl je na konferenci radi tega zagrozil, da bo osrednja vlada s splošno naredbo ukinila avtonomijo dežel v policijskih zadevah, ako se dežele ne vdajo njenemu ukazu glede Hitlerjevih napadalnih čet. Opozicijo proti notranjemu ministru je vodil bavarski notranji minister Stötzl. Dejal je, da Bavarska vztraja na svojem stališču in da bo branila svojo avtonomijo z vsemi sredstvi. Ako se ji bo zdelo umestno, bo vložila pritožbo na državno sodišče. Na sestanku je prišlo do silno burnih prizorov. Ker ni bilo mogoče priti do sporazuma med predstavniki deželnih vlad in notranjim ministrom, pričakujejo splošno, da bo vlada izdala novo zasilno naredbo, s katero si bo prilastila vse pravice za izdajanje ukaza glede uniform in prepovedi zborovanj. Dežele bodo smele izdajati takšne ukaze edino v izjemnih slučajih in še to le za kratek čas.

Med tem čedalje bolj raste napetost med Hitlerjevci in komunisti, ki se kar pobijajo med seboj. Tudi položaj vlade je vedno slabši, ker je začela med dva ognja. Z ene strani pritiska nanjo Hitler in zahteva čedalje večje koncesije, tako je v avdienci pri notranjem ministru Gaylu, ki ga je obiskal v spremstvu petih poslancev, zahteval, da vlada odločno nastopi proti Bavarski radi napadov na Hitlerjeve. Na drugi strani se vedno bolj krepi opozicija proti njej med strankami, ki so podpirale Brüningovo vlado. Najhušji udarec ji je zadala taktika Hitlerjevcev v Prusiji. Ti so Papenu obljubili, da si bodo s koncesijami pridobili simpatije centruma, da bodo z njim lahko sodelovali v pruski deželni vladi. V resnici so Hitlerjevci stavili centrumu nesprejemljive pogoje in o sodelovanju med strankama ne more biti več govora.

Spor med Berlinom in deželami utegne imeti toliko hušje posledice, ker se iz njega lahko raz-

vije kulturni boj. Hitlerjevo gibanje je začelo dobivati protestantski značaj. Posebno ga podpira protestantska duhovščina. Tako je imel protestantski župnik dr. Neunobel hujskaški nagovor na uniformirane Hitlerjeve v mestu Siegen, kjer je kljub prepovedi demonstriralo nad 2000 nemških fašistov. Katoliški jug vidi v Hitlerju predstavnika protestantskega Berlina. Stari antagonizem med Berlinom in katoliško Bavarsko ter katoliškim Porenjem se zopet pojavlja.

Današnji položaj v Nemčiji osvetljuje brzjavka, ki jo je poslala Zveza katoliških žena predsedniku republike po krvavih dogodkih v Kölnu: Med uniformiranimi Hitlerjevci in policijo je prišlo do krvavih spopadov. Katoliške nemške žene gledajo z največjim strahom, kako se stopnjuje razburjenje med ljudstvom. Računati je treba z novimi nasilji. Izražamo upanje, da bo vlada preprečila nove izgrede.

Berlin, 24. jun. H komunističnim nemirom se doznajajo naslednje podrobnosti: Vsa berlinska po-

licija je neprestano alarmirana. Po nemirih, ki so izbruhnili preteklo noč v okraju Moabitu, se Berlin ne more pomiriti. V Berlichingenovi ulici je prišlo vnovič do spopadov med policijo in komunisti, ki so hoteli postaviti barikade. Pred policijske avtomobile so metali vsemogoč material in jih ustavili. Neka ženska je vrgla iz hiše gorečo blazino na ulico. Pri spopadih je bilo več policijskih stražnikov ranjenih. Komunisti so metali nanje kamenje. Policija je zaprla okrog 80 oseb. Na drugem mestu so skušali komunisti zažgati oder pred novo stavbo. Razbili so več plinskih svetilk. V ulici Rostocker so komunisti ugasnili vse luči in napravili barikade iz pohištva in drugih predmetov. Ko je hotela poseči vmes policija, so jo komunisti sprejeli s kamenjem. Pozneje je plinarna poslala v ta okraj mehanike iz avtomobilom, da bi popravili svetilke. Toda komunisti so navalili tudi na ta avtomobil. Končno je morala nastopiti policija v oklopnih avtomobilih in šele tedaj se ji je posrečilo napraviti red.

Bavarska pripravljena na odpor z orožjem

Nečuvvena provokacija Goebbelsa

Berlin, 24. jun. Ko se državni kancelar von Papen vrne v Berlin, namerava izdati novo zasilno naredbo, po kateri bi bile posamezne dežele upravičene, izdati krajevno prepoved nošenja orožja samo v nujnih primerih in samo za čas 1—2 dni. Govori se, da namerava bavarska vlada prehiteti nemško državno vlado s tem, da bi razglasila na Bavarskem izjemno stanje. V takem primeru bi bavarska vlada lahko razpolagala tudi z vso oboroženo silo Bavarske in odredila vse potrebno, da zadusi narodnosocialistične ekscese in eventualni poizkus kršitve avtonomnih pravic bavarske vlade.

Berlin, 24. jun. Ž. Snoči je imel narodnosocialistični poslanec Goebbels v spornih palači govor ter s tem otvoril volivno kampanjo. Goebbels je nenavadno ostro napadel južnonemške dežele ter akoraj pletljal za meščansko vojno. Poudaril je, da če bi bili sedaj na vladi narodni socialisti, bi sedela vsa separatistična fronta južnonemških dežel v zaporih. O južno-nemških vladah je rekel: »Tej druhalj je treba pomoliti pest pod nos! Če bi

južno-nemške vlade izjavile, da se na noben način ne pokore, bo odgovoril narodnosocialistični kabinet: Potem bomo pa poklikali nemško vojsko! Goebbels pa je napadel tudi vlado von Papena, kljub temu, da le-ta Hitlerjevcev dela tlaka. Zlasti se je spravil na notranjega ministra barona Gayla, ki ga je imenoval za slabšega, ker bi moral na svojem mestu že davno obračunati z južnonemskimi deželami. Če se bo ta slabost nadaljevala še naprej, bodo napravili red narodni socialisti...

V ozadiju je Viljem!

— London, 24. junija. tg. »Daily Herald« poroča, da je bivši nemški prestolonaslednik dospel v holandsko kopališče Zandvoort, da obišče tam svojega očeta, bivšega nemškega cesarja. List pripisuje temu obisku velik političen pomen in je mnenja, da bo bivši nemški cesar svoja pogajanja z nemškimi politikimi in finančniki nadaljevali v prisotnosti svojega sina.

Šahovski turnir

Praga, 24. jun. tg. V Slaču so se odigrale danes vsečete partije. Bogoljubov je dobil obe igri proti Mayu in Walterju. Partiji Flohr—Trejbala in Pirc—Canal pa sta ostali remis.

Stanje po 10. kolu: Flohr, Spielmann, Vidmar 7, Bogoljubov 6 in pol, Canal, Maroczy in Pirc 6, Opočenski, Pokorní, Treibala 4 in pol, Walter 3 in pol, May 3, Engel 2 in pol, Rohaček 2.

Velika tatvina

Pariz, 24. jun. AA. V hiši ruskega velikega kneza Borisa so snoči ukradli dragocene nakite. Sum je padel na nekega mladega Rusu, ki ga je veliki knez Boris vzel v službo in je zdaj izginil. Rus se imenuje Boris Burnov in je star 23 let. — Vrednost ukradenega nakita cenijo na več kot 150 tisoč frankov.

Proces proti zverinskemu morilcu Tudi njegova žena je zver

Dunaj, 24. junija. AA. Malone ves večerajšnji dan v velikem procesu proti Francu Laudenbachu, ki je umoril cel kup žena in njihova trupla razsekaval, je potekel z zasliševanjem njegove žene Marije. Obtožena je, da je sodelovala pri zločinih svojega moža. Včeraj se je zelo nespretno skušala pred sodiščem opravičevati. Marija je vedela za zločin svojega moža in mu je celo pomagala pri pripravi za njih izvedbo in pri odstranjevanju sledov za njimi. Marija tega niti ne tají, hoče samo dokazati, da je to storila samo zato, ker ni mislila, da bo vse to tako strašno, kakor ji je pripovedoval njen mož.

Spricho takega zagovarjanja je razumljivo, da so jo nekatera vprašanja spravila v škripec; pri takih prilikah je vselej padla v nezavest in je predsednik moral večkrat za delj ali manj časa zasliševanje prekiniti.

Popoldne se je končalo zasliševanje Marije Laudenbachove in pridejo na vrsto priče.

Drobne vesti

Pariz, 24. jun. AA. Zlata podlaga francoske narodne banke znaša po najnovšem izkazu 81 milijard 643 milijonov in 494.863 frankov ter je večja od obteka bankoveev.

Wellington, 24. jun. AA. Observatorij na Novi Zelandiji poroča, da je odkril nov komet deseteja reda.

Pariz, 24. jun. AA. Iz Bresta poročajo o nadaljnjih uspehih parnika »Artiglio«, ki je včeraj s potopljenimi ladjami »Egypte« spravil na dan 75 palic zlata, 3000 soverignov in več zabojev indijskih rupij.

Najveličastnejša verska manifestacija na svetu

Papežev legat kard. Lauri (na njegovi desnici predsednik irske republike de Valera) sprejema dublinskega župana.

Dublin, 24. jun. V noči na 23. junij se lahko reče, da noben prebivalec Dublina ni spal. Cerkve so bile natlačene polne, ker se je brala slovesna sv. maša o polnoči. Na tisoče oseb, ki niso našle v cerkvah prostora, je klečala zunaj na cesti. Ob povzdigovanju so zvonili vsi zvonovi Dublina, medtem ko so se »gromni električni napisi nabožne vsebine zasvetili na nočnem nebu. Reflektorji, na tisoče sveč, s katerimi so bile razsvetljene hiše in elekronapisi so spremenili noč v dan in mnogi romarji so bili na cesti še ob 4 zjutraj, počasi nabožne himne.

godil boljše kakor angleškim, ki še niso dobili od države niti počenega groša.

Naj bi evharistični kongres, ki ga je pričakovalo z največjim veseljem 3900 irskih duhovnikov, 2580 teologov in 4 milijone katoličanov, prinesel temu narodu mučnikov največji blagoslov za sedaj in vekomaj! Vsi katoličani, ki so kljub sešranji stiski obiskali sedaj ta »otok svetnikov«, ga bodo vzljubili kakor vsi tisti, ki so kdaj študirali njegovo trpljenje in nar. zavednost polno zgodovino.

Ni si mogoče niti predstavljati, kako ogromna množica je bila na cestah. 300.000 udeležencev je sprejelo blagoslov papežev legata v Feniks parku.

Revolucija v Siamu

Bangkok, 24. junija. tg. V Siamu je izbruhnila revolucija. Člani kraljevske rodbine, vsi ministri in visoki vojaški dostojanstveniki so zaprti. Vrhovni poveljnik vojske, ki se je upiral, je bil ustreljen. Samo trgovinski minister je ušel. Voditelji ljudske stranke, ki vodijo revolucijo, so izjavili v proklamaciji, da smatrajo člane kraljevske rodbine za tace. Na cestah v Bangkoku so postavljene strojne puške. Vse glavne ulice so zasedene z vojaštvom in mornarico, katere prebivalstvo viharno pozdravlja.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: večnoma oblačno in dež. Južne Alpe: sprva ne bo eliko izpremembe dosejanega vremena, pozneje pa se bo vreme najbrže poslabšalo.

Zopet je zavladal optimizem

Francija in Nemčija se direktno pogajata

London, 24. junija. AA. Danes dopoldne se je pričel razgovor predsednika francoske vlade Herriota z nemškim kancelarjem Papenom.

Verjetno je, da bo Herriot nocoj odpotoval iz Lausanne v Pariz, von Papen pa bo krenil v Berlin. Oba bosta proučila s svojimi ministrskimi tovariši najnovejše stanje reparačijskega vprašanja.

V Lausanne se povrnila v ponedeljek. Po prihodu v Lausanne bosta takoj nadaljevala prekinjene razgovore.

Splošno sodijo, da je potekel današnji njun razgovor prav prijateljsko in da se je nadejati dobrih rezultatov.

Ta razgovor je neposredna posledica pogajanj angleških delegatov s francosko delegacijo, zlasti s Herriotom in francoskim finančnim ministrom Germainom Martinom ter z nemškim kancelarjem Papenom in nemškim zunanjim ministrom Neurathom.

Na večerajšnjem sestanku med francoskimi in angleškimi delegati je bilo doseženo soglasje v večini vprašanih. Herriot in MacDonald sta se sporazumela o tem, da naj bo, prvič, rešitev reparačijskega vprašanja končen, drugič, naj ta rešitev vzpostavi gospodarsko zaupanje na svetu, tretjič, naj Nemčija za časa svoje obnove ne plača reparačij, in četrtič, da naj bi bila morebitna kasnejša nemška plačila takšna, da ne bodo ovirala rednih trgovinskih odnosov.

Snočni razgovor med francoskimi in angleškimi delegati, ki so mu prisostvovali tudi italijanski, je izpremenil položaj na lausanski konferenci v toliko, da je omogočil današnja pogajanja med francosko in nemško delegacijo in s tem pripravil tla za pozitivne sadove cele konference. V lausanskih konferenčnih krogih je zaradi tega zavladal optimizem. Herriot sam je izjavil davi, da se je čustvo tesnobe umaknilo upanju na končni sporazum.

Cepprav je treba zaenkrat le ugibati, kakšni bodo končni obrisi reparačijskega sporazuma, navajajo poročevalci listov vendar, da bo treba v slučaju popolnega ertanja reparačijskih plačil, kakor to zahteva Nemčija, najti za Francijo, ki bo zaradi tega največ oškodovana, nekakšne kompenzacije v obliki francoskonemškega sodelovanja na gospodarskem področju in v obliki primernih carin.

Medtem pa je bil v Lausanne poklican predsednik nemške narodne banke dr. Luther, ki je že odpotoval iz Berlina.

Izjava dr. Marinkoviča o reparačijah

Pariz, 24. jun. AA. V intervjuju, ki ga je prišel »Petit Parisien«, je izjavil predsednik jugoslovanske vlade posebnemu dopisniku tega lista v Lausanne, da bi za Jugoslavijo pomenilo ertanje reparačij samo škodo.

Marinković vprašuje, kje naj Jugoslavija dobi listih 68 milijonov mark, ki jih je do zdaj dobivala vsako leto na račun reparačij. Jugoslavija se je zadolžila za 80 milijonov dolarjev v Ameriki in Franciji, da bi mogla zabrisati sledove bojne vihrice. Če bi se Jugoslavija obrnila na svoje upnike in jim začela govoriti o zmirljen kreditih, bi ji lahko rekli — če bi poprej pristala na ertanje reparačij: Kako ste se mogli odreči svojim terjatvam, ko imamo mi svoje terjatve pri vas? In če bi se Jugoslavija odrekla tem 68 milijonov mark, ki jih sprejema na leto od Nemčije, bi morala zahtevati ta denar od svojega prebivalstva, to pa ne bi pomenilo nič drugega kakor prebivalcem bremen z nemških na jugoslovanske davčne obvezance.

Nemčija preživlja krizo, je nadaljeval dr. Marinković, toda v krizi so tudi jugoslovanske države Evrope. Jugoslovanske gospodarske razmere so prav tako vredne pozornosti kakor nemške.

Nato je dr. Marinković izrazil nado, da se bodo države sporazumele in vsaj deloma odpravile zastarele carinske sisteme, ki kale normalni promet blaga in denarja. V tem pogledu bi utegnula lausanska konferenca po sodbi dr. Marinkoviča izvesti veliko delo gospodarske osvoboditve.

Iz sedanjih gospodarskih zmede je izhod samo v tem, da se vrne k zmernemu protekcionizmu, ki se bo moral razviti v duhu mednarodne vzajemnosti; brez tega bo Evropa mogla samo živoreti. Samo to bi že zadoščalo, da postane Evropa spel napredna in srečna.

Glas od ugledne francoske strani

(Od našega belgrajskega urednika.)

Belgrad, 24. junija. I. Glede stališča, katero je Francija morala zavzeti na konferenci v Lausanne, je bilo od merodajne strani v Belgradu sporočeno dopisniku »Slovenec« sledeče mnenje:

»Prvi dan reparačijske konference je dal upravičeno nado, da bo mogoče to vprašanje, na katerem krvavi vsa Evropa, končno le spraviti z dnevnega reda na zadovoljiv način. Kakšno pa je bilo začudenje ne samo francosko, ampak tudi ostalih delegacij, ko se je pojavil angleški memorandum, ki je stvarno pokazal, da ni prišlo med francosko in angleško vlado do nobenega sporazuma in da so pogajanja med Herriotom in MacDonaldom v Parizu bila popolnoma brezuspešna. Zopet je med velikimi silami ostala Francija edina pobornica pravice. Angleški gospodarski krogi pritiskajo na svojo vlado in jo prepričujejo, da je rešitev Evrope v tem, da se teptajo pridobljene pravice. Mi, franci, takšne teze ne moremo zagovarjati; ne moremo in ne smemo. Ne moremo, ker našo državo spravlja v teže finančne razmere, ne smemo pa, ker spodbija temelje evropskega pravnega reda in izroča male države na milost in nemilost nemške samovolje. Med temi malimi državami je tudi Jugoslavija; katera bo že po priznanju predsednika vlade dr. Marinkoviča zašla v težke finančne razmere, če bi za vselej izgubila onih 68 milijonov mark, ki jih je prejela od Nemčije. Francija bo torej ostala pri svojem stališču, da je pripravljena privoliti v to, da se reparačijska plačila odložijo, dokler traja gospodarska kriza, toda samo tako dolgo, kajti gospodarska kriza ni samo nemški, temveč svetovni problem. Na noben način Fran-

cija ne bo pristala na brisanje pridobljenih in od Nemčije prostovoljno priznanih pravic do reparačij, katere naj Nemčija prične odplačevati, kadar se bo gospodarsko odpomogla. Mi smo pripravljeni na žrtve. Če je katera vlada po vojni pokazala poptljivost, je bila to v prvi vrsti Francija, ki se je korak za korakom umikala in puščala iz rok eno garancijo za drugo, samo da bi dosegla svoje k pomiritvi Evrope. Vse žrtve so bile očitno zaman. Sedaj, ko smo se skoraj odrekli vsem stvarnim in materialnim dobrinam delavke reparačij, ker smo izrazili pripravljenost, da odložimo plačevanja na nedoločen čas, pa nas hočejo prisiliti, da še znikamo svoja načela. To je previsoka zahteva, previsoka cena, katere nobena francoska vlada ne bo mogla pred javnim mnenjem zagovarjati in zmagati. Tukaj so meje, preko katerih ne moremo iti. Ne bilo bi oportuno niti politično poudarjati v sedanjem trenutku, da bo nemško stališče, katerega podpira Anglija, izvalo gotova posledice. Nemčija si želi 800 milijonov mark posejila. Kako se sploh sme pričakovati, da podpiše Francija to posojilo po katastrofi v Lausanni?«

S Hooverjevimi načrtom ne bo nič

London, 24. junija. Z. Sir Yoha Simon je konferiral danes s celo vrsto inozemskih politikov in pomorskih strokovnjakov o Hooverjevem razorožitvenem načrtu. Sir Simon je bil danes popoldne sprejet od kralja, zvečer pa bo seja vlade. Tukaj splošno smatrajo, da se Velika Britanija ni še odločila za Hooverov načrt, upoštevajoč pri tem posledice vojne. Mesto da bi pristala na znižanje števila vojnih ladij, predlaga Velika Britanija, naj se raje zniža kalibri in tonaža. Bodoča tonaža križark po angleškem predlogu ne bi smela znašati čez 7000 ton. Admiraliteta Velike Britanije stoji na stališču, da Velika Britanija ne razpolaga niti s tolikim številom ladij, da bi lahko branila vsa morskota. Kljub tej angleški omejitvi pa na merodajnih mestih pozdravljajo Hooverov načrt, ker je vzbudil pozornost svega sveta in ker ga je treba nujno rešiti.

Predlog Belgije za sanacijo Evrope

Lausanne, 24. jun. tg. Belgijska delegacija sporoča o belgijskem načrtu za rešitev problema gospodarske in finančne obnove Evrope, da ima ta načrt tri dele: 1. da se reorganizirajo gotova nemška podjetja, ki so javno koristna, da se z njihovo pomočjo utrdi stabilnost valutnega sistema nemške države, 2. da se organizira mednarodni kredit v svrhu pomoči za države v centralni in vzhodni Evropi, najbrže na podlagi znanega francoskega načrta, 3. da se reformira carinski sistem in da se mednarodna trgovina na novo počivi s postopnim zniževanjem uvoznih carin, silno kakor so to pred kratkim sklenile Belgija, Holandska in Luxemburg.

Dr. Marinković odpotoval v Belgrad

Lausanne, 24. junija. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih zadev dr. V. Marinković je sklenil potem ko se je udeležil prvih sestankov lausanske konference in se večkrat razgovarjal s šefi delegacij posameznih držav in ko je dal našima delegacijama v Lausanne in Ženevi potrebna navodila, da odpotuje v Belgrad.

Praški sokolski kongres

Praga, 24. jun. tg. Za danes je napovedan prihod jugoslovanskega, poljskega in romunskega generalnega štaba na praški sokolski kongres, kakor tudi prihod francoskih generalov Weyganda in Mittelhauserja. Jugoslovanska in romunska vojska sta odposlali po 300 odbranih vojakov pod vodstvom častnikov, da bodo javno nastopili. Zvečer se je pripeljal 380 jugoslovanskih dečkov in deklic sokolskega naraščaja. Dne 1. julija dospe v Prago 3200 jugoslovanskih Sokolov in Sokolke.

Praga, 24. jun. AA. Kot uvod v jugoslovansko-češkoslovansko avencnost so večeraj v prostorih umetnobebrnega muzeja otvorili na svečan način razstavo jugoslovanske narodne umetnosti. Razstavo je priredilo Kolo srbskih sester pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Razstava se je otvorila ob navzočnosti najodličnejših oseb češkega političnega in kulturnega življenja; našega poslanika dr. Grisogona in drugih jugoslovanskih odličnikov.

Sodeč po pozornosti in lepem odzivu na dan otvoritve bo razstava imela še lep uspeh in bo privabila še obilne udeležence vsesokolskih praznikov. Razstava bo odprta do 15. julija.

Maribor in okolica volila

Izvolitev cerkveno-konkurenčnih odborov za mariborske odbore

Maribor, 24. junija.

V veliki kazinski dvorani je bilo nocoj zborovanje, kakor ga Maribor le redkokdaj doživi. Po 20 letih so se zopet sestali občinski očetje iz Maribora in 7 okoliških občin, da si na skupni seji izvolijo odbore za tri mariborske župniške cerkve, katerih fare obsegajo poleg mesta tudi okolice. Zadnja taka seja je bila 1910. Današnja seja v svečani dvorani je nudila zanimivo sliko bodočega občinskega zastopstva velikega Maribora. Seji je predsedoval mariborski župan dr. Lipold, poleg njega pa so zavzeli mesta ob predsedniški mizi župani okoliških občin, in sicer Kaloh za Studence, Vizovišek za Radvanje, Bežjak za Tezno, Volk za Pobrežje, Peklar za Krčevino in Požauko za Kozake. Občinski odbori se sicer niso zbrali v polnem številu, vendar pa je napolnilo dvorano 79 občinskih očetov, kar je zadostovalo za sklepčnost. Po kratkem pozdravu je prišel predsednik dr. Lipold takoj na volitve. Očetje so se domenili že preje med seboj glede kandidatov, tako da so vse gladko in brez protestov. Za stolno župnijo so bili izvoljeni iz Maribora: Grčar, dr. Rapotec, Sabotly, upravnik mestne hranilnice Kranjc ter iz Krčevine upravnik Racer-dvora in Admontskih posestev Gsel-

Ženi njene pravice!

„Svobodomiselnici“ in „naprednjaki“ so proti

Pariz, 24. jun. AA. Francija bo večerajšnji dan vsakako zabeležila v svojo zgodovino. Zakaj večeraj popoldne se je v senatu začela diskusija o zakonskem načrtu, ki naj da ženskam aktivno in pasivno volilno pravico. Obenem je večeraj pravosodni minister predložil senatu zakonski načrt, ki bi temeljito izpremenil dosedanja določila civilnega zakonika zastran žensk in njihovih pravic.

Zakon o ženski volilni pravici je sprejela že bivša konservativna poslanska zbornica, pa ga je senat takrat odklonil.

V temeljitvi zakona o izpremembi civilnega zakonika je rečeno, da se je vloga ženske, odkar je bil objavljen civilni zakonik (1804), zelo povečala in da se zato misli, da je treba dati ženski njene pravice. Ta izprememba ima namen napraviti konec vsemočnosti moža. Posledje pa francoska žena smela izbirati svobodno svoj poklic tudi brez pristanka svojega moža. Mož ne bo več imel pravice nadzirati korespondence svoje žene in ženi tudi ne bo več treba prositi za intervencijo moža, kakor n. pr. pri izdaji polnega lista.

Skratka posledice so bo francoska žena izenačila z moškim v svojih državljanjskih pravicah. Neke omejitve bodo sicer še nadalje ostale, toda pričakovati je, da bodo Francozinje vendarle zadovoljne s temi izpremembami civilnega zakonika, ki ni doživel tako pomembnih reform že od leta 1804; ko je bil izdan.

Okoli senata so večeraj policijsko stražo ojačili, če bi morebiti prišlo do kakih demonstracij.

Pariz, 24. junija. AA. »Zahtevam, da se monoseksualna volilna pravica vendar že izpremeni v splošno volilno pravico!«

Tako je večeraj začel v senatu svoj govor ugledni senator Louis Martin, ki se je s štirimi drugimi senatorji udeležil debate o zakonskem načrtu, po katerem naj bi ženske dobile aktivno in pasivno volilno pravico.

Že prvi dan debate je padlo nekaj zanimivih argumentov v prilog ženski. Nekli senator je rekel, da je francoska republika glede ženske volivne pravice zaostala celo za staro francosko monarhijo, saj so n. pr. pri volitvah v znamenite »Etats généraux« (stanovsko skupščino), ki so se sestale maja 1789 v Versaju, glasovale tudi tiste ženske, ki so imele posestvo, med tem ko danes nobena ženska nima glasovalne pravice.

Ko je neki senator dejal, da bi ženska glasovalna pravica pomenila nevarnost za republiko, mu je drugi govornik odgovoril, da so današnje ženske na višji stopnji nego tisti moški, ki so ustvarili republiko, in da zato danes ni nevarnosti za republiko, če dobe ženske volilno pravico.

Eden izmed senatorjev »svobodomiselnec« in »naprednjak«, se je odločal izrekel proti ženski volilni pravici. Glavni njegov razlog je bil v tem, da se čerki in deklice ne vzgajajo enako in da dobivajo deklice pouk in vzgojo na kongregacijski podlagi. Isti senator je rekel, da bi se morala na isti način dati volilna pravica tudi otročnikom in oficirjem, in bi prišlo do tega, da bi na koncu koncev morali republikanci napraviti revolucijo, da rešijo republikansko načela!

Ženska je odgovorna pred zakonom, je rekel eden izmed zagovornikov zakonskega načrta, »in zato se ji mora dati pravica, da tudi aktivno sodeluje pri izdelovanju teh zakonov. Če sme plačevati davke kakor moški, je nadaljeval ta senator, ima tudi pravico vplivati

pri izdelovanju proračuna.«

Louis Martin je opozoril svoje tovariše na to, da je nekoč ženska rešila Francijo. Če se vpoštevata, da je parlament že dvakrat razpravljaj o vprašanju ženske volivne pravice, prvič leta 1914, drugič pa leta 1924, potem se smemo nadejati, da bo ženska danes toliko bolj zrelo vplivala na zakonodajo in na ohranitev mira.

Seveda pa se danes ne da še nič določnega reči o usodi novega zakonskega načrta pred senatom. Diskusija v senatu se bo nadaljevala v torek.

Romunski problemi

Komisija Društva narodov.

Bukarešt, 23. junija. Tako notranji položaj Romunije kakor njeni zunanji odnosi se nahajajo vsaj zaenkrat v precej kritičnem stadiju. Kar se tiče notranjih razmer, to se pravi gospodarstva in finance, je znatno, da je romunska vlada naprosila Društvo narodov, naj pošlje v Romunijo tehnične misije, ki naj bi proučile položaj dežele in nasvetovale primerna sredstva za sanacijo finance in notranjo organizacijo narodnega gospodarstva.

Pakt o nenapadanju z Rusijo.

V zunanjepolitičnem pogledu prizadeva romunski diplomaciji veliko skrb trden namen Poljske, da sklene z Rusijo pakt o nenapadanju. Romunski diplomati izjavljajo, da Romunija takega pakta z Rusijo absolutno ne bi mogla sopodpisati, če Rusija ne prizna Besarabije Romuniji tudi formalno. Zato bo pač Poljska to pogodbo z Rusijo podpisala sama ali pa skupaj s Francijo, kateri je jako veliko na tem paktu. Na drugi strani pa je to vprašanje izredno komplicirano zavojo tega, ker hoče Pilsudski podpisati pakt z Rusijo s čisto drugim namenom nego Francija. V Franciji se namreč, kakor trdijo Romuni, pojavlja struja, ki svetuje naj bi se Francija za poljski koridor popolnoma desinteresirala in tako omogočila boljše odnose s Francijo in Nemčijo. Razumljivo je, da je Pilsudski zaradi tega zelo vznemirljen in da si hoče za slučaj oboroženega konflikta z Nemčijo zaradi Gdanske zagurati nevtralnost Rusije.

Težek problem je tudi, kako bi mogla Francija podpisati skupaj s Poljsko pakt o nenapadanju z Rusijo, ako bi pri tem paktu ne bila udeležena Romunija, zakaj v tem slučaju ne bi ta pakt mel za Francijo, koje skupno vzhodno fronto tvorita Poljska in Romunija, nobenega pomena.

Poljska vojaška misija.

Na drugi strani pa se zopet slisi, da Poljska, ki se hoče spraviti z Rusijo, kljub temu neče odpovedati obstoječe vojaške alijanze z Romunijo in da ima celo namen poslati v Romunijo stalno vojaško misijo. Romunski vojaški krogi niso to vesti do sedaj niti potrdili niti demantirali. Ta vojaška misija naj bi imela namen še ožjega vojaško-političnega sodelovanja z Romunijo. Toda nihče ne razume, kakšen pomen naj bi tako sodelovanje imelo, ako Poljska sklene z Rusijo pakt o nenapadanju.

Komunistična propaganda.

Precej vznemirjena je romunska javnost tudi radi odkritja široko razporedene komunistične organizacije po državi, ki jo je vodil nemški agent Gustav Arnold. Ta je bil montiral tajno tiskarno, v kateri so se tiskali dnevni bulletini in stalne brošure.

Sklepi seje magistratnega gremija

Ljubljana, 24. junija.

Danes popoldne se je vršila seja magistratnega gremija v mestni posvetovalnici.

Iz poročila mestnega gospodarskega urada posnemamo: Otroški vrtec ostane v dosedanjih prostorih v Cerkevni ulici. — Prostovoljnemu gasilnemu društvu v Spodnji Šiški se oddajo v najem gornji prostori, kjer je bilo sedaj otroško zavetišče, za stanovanje orodjarja in se društvu napravi telefon. — Francetu Koširju se dovoli izbrisi predkupne pravice za parcelo, katero je kupil svojčasno od mestne občine pod pogojem, da s kupnino parcele plača dolg pri mestni hranilnici ljubljanski, da se na ta način zmanjša garancija mestne občine za njegove dolgeve radi gradnje hiše. Obenem mora povrniti račun pri mestni občini za delno nasutje jame. — Na prošnjo mestne hranilnice se vzame na znanje sprememba posesti, da je J. Just Piščane prodal hišo Anl Osepek, na kateri je vknjžena garancija mestne občine za plačilo hipoteke ob gradnji hiše. — Odkloni se prošnja A. Jerančiča za dovoljenje napeljave vodovoda po mestnem svetu na Osoje, ker vodovod komaj zadošča za potrebe gradjskega prebivalstva. — Na prošnjo šentjakobskega prostvetnega in gospodarskega društva se društvu oddajo v najem nekateri prostori v Mestnem domu za društvene namene. — Ugodi se tudi prošnja pevskega društva »Ljubljanski Zvon« ter se mu oddajo v najem istotaki prostori v Mestnem domu. — Mestni socialni urad se premesti iz dosedanjih prostorov v Mestni dom.

Na poročilo gradbeno-pravnega referenta je gremij sklenil, da se izdajo sledeča

stavbna dovoljenja:

1. Ivanu Babiču, za pritlično hišo ob Izanski cesti. — 2. Petru Tomšiču, za enonadstropno hišo ob cesti Bežigrad nasproti hiše mizarskega podjetja Senice. Stavba bo zgrajena delno v obstoječi jami, ki je bila last Tayčertjevih dedičev. — 3. Ivanu Bulcu, posestniku, za pritlično hišo z gospodarskim poslopjem, ob Jurčkovi poti. — 4. Franju Ahlinu, trgovcu za adaptacijo trgovskih lokalov nasproti stare šišenske cerkve, kjer je bila nekdanja ščitalnica. — 5. Adolfu Hribarju za kanalizacijo v Jenkovi ulici. — 6. Dr. Antonu Sagadinu, direktorju Pokojn-

mann. Za frančiškansko župnijo je imenoval mariborski občinski svet dr. Kaca, dr. Strmška in dr. Vauhnika, Krčevina upokojenega računskega ravnatelja Bolea in Košaki posestnika Antona Zorka. V odbor magdalenske župnije so bili izvoljeni dr. Pivko, dr. Strmol iz Maribora, posestnik Rudolf Omulec iz Studencev in upravitelj knezoškofijskih posestev v Betnavji Leopold Habjanji za občino Tezno in Radvanje. Po sprejetju predlagane liste je zaključil predsednik sejo.

skega zavoda, se pogojno dovoli prizidek gospodarskega poslopja k njegovi vili v Škrabčevi ulici. — 7. Mestni planinari za povišanje dimnika. — 8. Antonu Bezlajcu, za enonadstropno hišo v Kamniški ulici. — 9. Primariju dr. Josipu Volavšku za gradnjo garaže na vrtu njegove vile v Rutarjevi ulici. — 10. Antonu Pečnikarju, posestniku, za postavitev beneinske črpalke pred njegovo hišo na Dolenski cesti št. 94. — 11. Josipu Seliskarju, stavbenemu tehniku trvdke Čurk, za enonadstropno hišo v Riharjevi ulici poleg obstoječe nove Škerjančeve hiše. — 12. Posestnici M. Barborič v Ulici Stare pravde za enonadstropni prizidek k njeni vili. — 13. Jugoslovanski knjižarni za adaptacijo trgovskih lokalov v Kopitarjevi ul. (trgovina Nicman). — 14. Anici Krčević, hišni posestnici in trgovki za napravo novih dvarnic s strešno teraso na dvorišču hiše Vidovčanske cesti 1. — 15. Trgovcu Bogomiru Zargiju za adaptacijo že obstoječih in napravo novih trgovskih prostorov v hišah na Sv. Petra cesti 11 in Kolodvorski ulici 1. — 16. Društvu »Dobrodelnost« za gradnjo trinadstropne poslopja »Vajeniškega doma« v Kersnikovi ulici. — 17. Avgustu Černigoju, strojevodji drž. žel. za enonadstropno hišo v bližini smodnišnice ob zvezni progi. — 18. Ivanu Gorše-tovi, posestnici »Novega sveta« na Gosposvetški cesti, za hišno kanalizacijo. — 19. Istotaku ravnatelju Francetu Vidlen za njegovo hišo Dunajska c. 61.

Razen tega se je razpravljalo še o nekaterih stavbnih zadevah, katere še niso zrele za javnost.

Poleg stavbnih dovoljenj se izdajo tudi

uporabna dovoljenja

novim hišnim gospodarjem:

1. Inž. dr. Črtomiru Nagodetu, univ. prof., za enonadstropno hišo v Bogiščevi ulici. — 2. Emilu Batistu, žel. uradniku, za visokopritlično hišo v koloniji »Zelezniske družine«. — 3. M. O. L. za uporabo tromašja. — 4. Idi Kalofari za enonadstropno hišo v Podlimbarskega ulice. — 5. Pavlu Hočevar, urednici ženskega sveta za enonadstropno hišo v Hajdrihovi ulici.

Pri raznoterosti so se obravnavale prošnje nekaterih hišnih posestnikov za olajšanje plačila radi naprave hodnikov po upravi mestne občine ter se je večina prošenj rešila ugodno in se je dovolilo odplačevanje v obrokih proti 5% obrestim.

Pekovskemu društvu se je odklonila prošnja za prevzem trotuarja ob novi ulčgovi hiši v Kerčičevi ulici, ker dovožen hodnik ne odgovarja tozadevnim predpisom.

Odklonila se je prošnja Julijane Klopčar za gradnjo dvonadstropne hiše ob Zoisovi cesti.

Odklonila se je prošnja Helene Adamič za gradnjo trinadstropne hiše na Sv. Petra c. 31.